

EL CAMÍ

En Espanya existix un Estat i v ries Nacions.

Azorin

La II Setmana Cultural Valenciana

Sense que decaiguera un moment l'entusiasme inicial, arrib  la sessió de clausura. -El banquet.-La manifestació.

Els actes de la II Setmana Cultural han continuat en la forma anunciada, provocant un ambient de joventut i d'eficàcia. El Dia de la Música desvetllà un gran entusiasme: visita a la Societat Coral "El Micalet" i homenatge al mestre Giner; conferència del culte valencianista senyor López Chavarri sobre la nostra música, amb la col laboraci  de Tereseta Calatayud i del violinista Al s, i el gran festival de música valenciana als Viviers. El Dia del Teatre congregà un públic select ssim que va seguir amb màxima atenció i inter s la fustrevola conferència de Maximilià Thous, el Thous dinàmic i intel gent que ens feu evocar els dies ja una mica llunyans del valencianisme her ic; al matí s'havia produït l'aportació entusiasta de l'Ateneu Valencià XX, decididament incorporat al moviment renaixentista. I per últim, el dumenge, la sessió de clausura, plena i definitiva. Dos discursos: Sanchis Zabalza i Manuel Gisbert. Dos temperaments, dos patriotes conscients que posaren la seua ànima al servici d'esta festa de vibració espiritual. Els dos mereixen un aplaudiment: el primer, per la seua aportació; el segon, perquè ostentant la primera magistratura de la ciutat proclama el dret del Pa  Valencià a la seua lliberació i a la seua cultura aut ctona.

★

Nota significativa a destacar: L'adhesió del Partit Nacionalista Basc; del Partit Nacionalista Galleg; de "Palestra" i de la Generalitat de Catalunya. Aix  vol dir que tots els sectors que aspiren a la llibertat dels pobles ibèrics saben establir els contactes que han de produir la natural organisi  de la Pen sula. Això vol dir que la perifèria peninsular proclama la seua voluntat d'influir en la Història possibilitant una tendència confederal. Això vol dir que comença a considerar-se al Pa  Valencià que desperta com una peça, no negligible, en el mecanisme dels pobles que volen ser autènticament ells mateixos. Salut, germans de Galícia, de Bascònia, de Catalunya! El Pa  Valencià tindrà present la vostra adhesió simb lica als actes que palesen l'aspecte més noble del nostre renaixement.

La premsa tota de la ciutat —amb una sola excepció— ha contribuït a la propaganda i expansió de la Setmana. La premsa comarcal i encara la d'altres terres de la Pen sula han fet ressonar la veu valenciana. Per a tots l'agraïment dels valencianistes.

★

El banquet i la manifestació. Abans d'acabar volem alludir a estos dos moments. En l'àpat es reuniren valencianistes de totes les tendències i de totes les significacions. El diputat a Cort senyor Just destacava com a bon europeu, l'aspiració a la convivència. En altres brindis es posà de manifest les riques conseq ncies d'una disciplina autènticament nostra. L'acte, provocador de noves inquietuts i iniciatives, commemorava adem s el segon aniversari del Centre d'Actuació Valencianista. L'exponent manifestació, al tornar la Senyera barrada, des de la Universitat al Centre d'Actuació —amb els seus visques, cants, aplaudiments—, va tancar ben emocionadament, per cert, els actes repartits entre set dies.

Dia 28 DIA DE LA MÚSICA

Pel matí fon visitada la Societat Coral "El Micalet", on s'havia d'inaugurar el Museu Giner. Als assembleïstes se'ls feu una carinyosa acollida al s  de la música i estampits de coets.

El president, senyor Sanahuja, els donà la benvinguda i expos  els grandiosos projectes de la Societat, quin ideal és la consecució del Palau de la Música Valenciana, per a lo qual sollicit  l'ajuda de tots els valencians, i més especialment dels valencianistes.

El senyor Reig, president del Centre, don  les gràcies i encoratjà a la benemèrita Societat a seguir pel camí mampr s, que tanta glòria i orgull proporciona al nostre Pa . Pregó als orfeonistes d'"El Micalet" extremaren el seu valencianisme bandejant els rètols castellans, que produïxen tan mal efecte, i oferí l'entusiasta cooperació dels valencianistes per a tot lo que

signa cultura i engrandiment de la nostra Pàtria. Els dos oradors foren molt aplaudits.

Després pasaren a visitar el Museu Giner, on han estat exposades gran número de partitures musicals aut grafes i objectes que el mestre Giner havia fet  s a la seua vida artstica i privada.

Tot seguit es traslladaren a l'Ateneu Mercantil, on visitaren la IV Exposició d'Art dels socis del Centre d'Actuació Valencianista.

Per la vesprada, al Saló de Festes de la Casa de la Ciutat, que es trobava ple de gom a gom de selecte públic, el formidable cr ic i mestre N'Edward López Chavarri don  l'anunciada conferència sobre "La música valenciana moderna".

Ocuparen la presidència els regidors En Joan Bort i En Joaquim Reig, president del Centre, i N'Angeli Castanyer, qui present  encomi sticament

als músics que prengueren part al festival, senyoreta Tereseta Calatayud i En Joan Al s.

Comen  el mestre Chavarri la seua conferència congratulant-se de que a l'actual renaixement valencià ocupara la música el lloc que per dret propi li correspon, i que uns j vens estudiosos, de formació europea, entre els que nomenà a Palau, Cuesta i Rodrigo, que han sabut fugir de l'opereta, els compositors de la qual, per lo dem s, fan música andalusa o aragonesa i no valenciana, crearen una espl ndida música valenciana moderna. Fon molt aplaudit.

La senyoreta Calatayud execut  al piano, amb una exquisida sensibilitat, que va provocar l'entusiasme del nombros auditori, diverses mostres de música valenciana moderna. Finalment, el virtuós del violí, Joan Al s, acompanyant al piano per la seua germana Carme, execut  magistralment uns quants números del seu repertori, en mig de les delirants ovacions del públic.

Per la nit, l'Orquestra Valenciana de Cambra don  als Jardins del Reial el seu anunciat concert amb la cooperació de l'Orfeó Valencià. Un èxit més que afegir al brillant historial d'ambdues entitats i a la II Setmana Cultural Valenciana.

Dia 29 DIA DEL TEATRE

Visita i clausura de l'Exposició Teatral a l'Ateneu Valencià XX. —Els assembleïstes visitaren pel matí esta Societat valencianista, assistint a la clausura de la seua Exposició Teatral, amb la qual l'Ateneu Valencià XX prenia part oficial als actes d'esta II Setmana. El president de l'entitat, En Gaspar Polo, don  les gràcies als assistents a l'acte i present  a l'orador En Josep Maria Joan García. Este popular poeta explic  detalladament la valor i significació dels llibres i fotografies exposades. Va definir el teatre valencià com un gènere veritablement literari, superior als sainets en un acte que quasi omplien la producció

contemporània. Express  la seua confiança en que el teatre ocupe el lloc preeminent que li pertoca, en l'actual renaixement literari, i es felicità de qu  merc s al gener s esforç del conegut editor Carceller, el teatre valencià, a la propera temporada, disposarà d'un nou i excellent escenari, "Nostre Teatre", les obres del qual es realitzaran ràpidament en lo que ara és Caf  Colom. Fon molt aplaudit.

Les senyorettes Maria Dolors Belenguier i Ampar Ferraz, i el senyor Ricard Badenes, tots de l'Ateneu Valencià XX, recitaren molt acertadament diverses composicions poètiques valencianistes, per lo que rebieren forts aplaudiments.

Finalment el president del Centre d'Actuació Valencianista, senyor Reig, amb l'eloq ncia a què ens té avesats, alent  a la simp tica Societat a seguir conquerint glòria, i va enlitr la labor ingent i callada que realisen estes entitats sense pretensions, moltes vegades d'una major eficàcia que les incorporacions oficials. El nombros públic premi  el breu parlament del senyor Reig amb una sorollosa ovació.

Conferència sobre teatre valencià, per En Maximilià Thous Orts. —Per la vesprada, i al Saló de Sessions del nostre Ajuntament, tingué lloc esta conferència. El president del Centre d'Actuació Valencianista present  a l'orador en les seues diverses activitats de poeta, dramaturg, iniciador del cinema valencià, polític valencianista, etc tera. A l'alçar-se a parlar el senyor Thous Orts, l'auditori el va fer objecte d'una ferma ovació de simp tia.

Espirit multifacètic, força coneixedor del públic i verb d'una amenitat sense cansanci, Maximilià Thous va fer, sense donar-li importància, un estudi documentad ssim del teatre vernacle des dels seus orogens. Parlant del present teatre valencià, refus  afirmacions de renaixement i de decadència, per acceptar tan sols el d'iniciació i assaig. A la trajectòria hist rica nomenà autors com Timoneda, Viru s i Guillem de Castro, que negaren a l'ex-

cell ncia de la seua llengua nadiua la formació vigorosa del teatre valencià. Destac  els esforços estimables de Carles Ros, que al segle XVIII donà a la seua literatura caïres de valenciana, i ens conduí al XIX per a parlar-nos del teatre d'Escalante. Amb una gran valentia, Thous analisa la labor del saineter que, pletòric de gràcia, ompli de riallades una època amb biling ïsmes grotescs que el poble accepta per propis. Escalante, a qui no es lleven mèrits, crea una escola de sainet i assassina amb riallades la perspectiva d'un teatre de fondes arrels dramàtiques. Encara hi ha part del públic que no pot concebre l'escena valenciana si no té un al  de festivola incongruència. Tot a , que és tan difícil de dir —per lo sincer— ho expos  Thous amb tanta facècia i clarividència als exemples que el públic premi  amb un emocionat aplaudiment l'eloq ncia del paragraf. Al mateix segle elogia l'orador les glorioses temporades l riques valencianes, en les que s'assoliren èxits inoblidables.

Dedica un record emocionat als grans compositors valencians Giner, Peyr  i el gran mestre Valls, ànima d'aquelles campanyes del nostre art líric. T  grans esperances en el ressorgiment d'este gènere teatral i destaca com a nota curiosa que les millors obres del gènere líric aragon s i andalus han estat precisament musicades per valencians tan il ustres com Peydr  i Serrano.

Alludix i elogia els intents del Saló de Novetats, Teatre Modern i Teatre Alk zar, i manifesta el seu optimisme davant l'immediata obertura del Nostre Teatre, on hui  s Caf  Colom. Aconsella a autors, actors, empresaris i espectadors a perdre la por i actuar amb decisió, en lloc de tirar-se recíprocament les culpes. El valencianisme hui en dia no és negoci, sinó sacrifici.

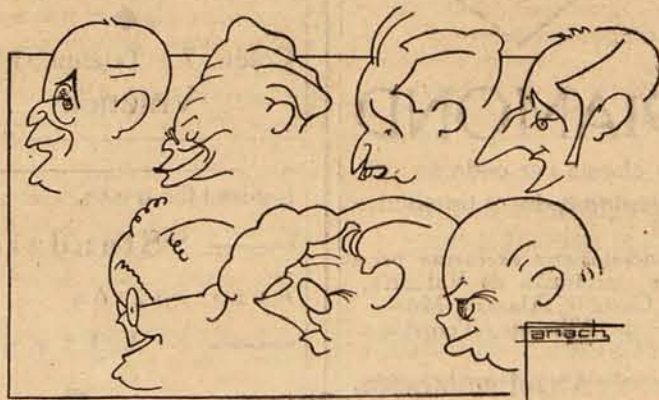
El càlid i lluminós verb del senyor Thous Orts va fer vibrar repetides vegades d'entusiasme al nombros auditori, que li va tributar a la fi una ovació delirant.

Dia 30 DIA DE CLAUSURA

Visita a Lo Rat-Penat i clausura de la Taula de Poesia Valenciana. —La corresponent visita matutina a un centre cultural fon este dia destinada a Lo Rat-Penat, entitat degana del valencianisme, on foren rebuts pel seu Consell Directiu en ple i pel Mestre en Gai Saber En Jesús Morante i Borr s, que cant  una vegada més llavors a l'eterna Poesia. El president del Centre d'Actuació Valencianista, senyor Reig i Rodríguez, elogia la labor i la representació de Lo Rat-Penat i don  per clausurada la Taula.

Apat per a commemorar el segon aniversari de la constitució del Centre d'Actuació, i per l'èxit assolit a la II Setmana Cultural Valenciana. —Als Jardins del Real es celebr  este

(Passa a la segona.)

Els conferenciants de la II Setmana Cultural Valenciana: Salvador Carreres, Nicolau Primitiu Gómez, Ignaci Villalonga, Enric Soler Godes, Adolf Pizcueta, Eduard López Chavarri i Maximilià Thous Orts.

Focs d'encenalls o vells procediments

S'ha suscitat a l'entorn d'unes manifestacions fetes en el segon Congrés celebrat a Barcelona pel partit d'Esquerra Republicana una qüestió que ha estat aprofitada com a plataforma política pels enemics de l'autonomia valenciana.

Cal posar les coses en el seu lloc i ningú millor per a parlar-ne que els valencianistes des de les columnes d'EL CAMI.

En primer lloc, els propòsits de l'Esquerra d'influir en la política autonòmica o donar el seu suport al País Valencià i Mallorca, no són motiu per a suscitar recels absurds—que no crec ho siguen pels valencianistes—, però tampoc són moments propicis per part de l'Esquerra—ni mai en sentit polític— treballar per la causa valenciana, quan tanta feina tenen ells per a governar-se, tot i desitjan-los molta sort.

En segon lloc, València no necessita la paternitat d'un partit polític—ens plau com a valencianistes l'afinitat autonòmica—, encara més si tenim en compte que el partit d'Esquerra està en període de formació política, ja que per ara no té un contingut homogeni i només el simbolisme d'un home i per tant susceptible d'una topada electoral que el faça trontollar—no l'autonomia, sinó el partit.

Lo lamentable d'esta qüestió és l'intervenció del Centre Valencianista de Barcelona. Intervenció que en fa molt poc favor als valencianistes que residint fora de la nostra terra ens mantenim al marge de tota actuació política que no siga allò que afecte a les aspiracions legítimes del nostre País Valencià.

El centre a que ens referim són, si no tots, almenys la majoria, militants del partit d'Esquerra, i això no és idealment el trosset de terra valenciana que els valencianistes voldrien trobar, ja que les vicissituds de la vida fa que molts ens trobem lluny de València. Això, amics valencians que residiu a Barcelona no és fer obra valencianista. Tot valencià que residix en un altre indret pot tindre simpaties més o menys envers un partit polític afí als seus ideals i àdhuc donar el seu vot.

Però una agrupació que actua en nom de València i que s'anomena valencianista traïx este sentiment quan s'aboca a un partit encara que siga afí, però que no és el *tot valencianista*, ja que perd la seua fesomia pròpia, car un trosset de València és una agrupació de valencians, i una agrupació de valencians ha de treballar per les reivindicacions integrals de la seua autonomia. No hi fa res que els separe quilòmetres. Tan profitosa és la tasca d'un valencianista en altres terres com dins la mateixa València.

I ara parlarem dels baladrers que s'han aprofitat d'esta enutjosa qüestió per a inferir nous greuges al sentiment valencianista. Contentíssims estan a hores d'ara els llerrouxistes de Catalunya i València, de les gens assenyades manifestacions de l'Esquerra. Tant *El Pueblo* com *El Progreso*, òrgans del partit radical, n'han fet arma política i no menys el partit que acabdilla Sigfrido, que ha donat ordres als seus "correligionaris" de fer desaparitar l'artilleria grossa i la caixa dels trons. De tots modus, s'ha de ser molt fanàtic per a no comprendre que estes coses són les que justifiquen la vida dels partits caducs com és el llerrouxista.

D'això, però, en sortirem com sempre enfortits els valencianistes, malgrat que vullguen aprofitar-se d'estes petiteses. El valencianisme és ja en la consciència de molts valencians, la concreció d'un ideal que abans lleument es sentia, però que hui està arrelat d'una manera inconfundible en tots els que desitgen que arribe prompte l'hora de cridar ben alt: València pels valencians!

RICARD GARCIA PASTOR

Mitjans legals (i) d'impedir el suïcidi europeu

¿Hi ha en l'ordre polític, econòmic i moral mitjans d'impedir l'explosió de l'assassinat col·lectiu? Si, si tots tinguérem la voluntat (¿és possible?) d'aplicar-los.

L'únic mitjà legal, polític, econòmic i moral existent per assegurar la pau seria (si tots tinguérem voluntat) la Societat de Nacions...; però els resultats els hem comprovats. Fracàs darrere fracàs.

Els interessos dels poderosos i dels vencedors van contra els dels humils i els dels vençuts. Brillants parlaments, grotescos actes... i darrere dels delegats l'ombra dels armaments fa d'aquella Societat de Pau, una caverna de Guerra.

¿Autoritat? Ni moral ni materialment la Societat de Nacions no té cap mena d'autoritat envers les nacions que l'integren. Si una nació qualsevol no està d'acord amb l'actuació fiscalisadora de l'organisme, la posició més còmoda la troba en retirar-se de la Societat de Nacions.

En totes les sessions on es debaten assumptes de pau, s'entaula una guerra entre delegats que si de moment és diplomàtica pot degenerar cap a una guerra de pobles.

Les maniobres polítiques es succeïxen una darrere l'altra i la seua ridícula ens recorda l'acord naval de Londres que va fixar que no es construïren tants vaixells de guerra de gran tonatge, però més navilis ràpids i menys vulnerables. Heus ací un gran pas envers la pau.

¿I les doctrines de Briand? ¿I la federació europea? Tot ha passat a la Història. No hi ha un sol home públic que haja seguit les doctrines que Briand va llençar per aclarir les aigües tèrboles i mogudes de l'esdevenidor immediat.

L'home que exposà la seua salut i la seua vida per la causa humana de pacificació abandonà la magna obra cridat per el destí... I quan la humanitat necessita un successor i inspirador, la tasca pacificadora sofríx un compàs d'espera, amb greu perjudici per a la pau universal.

Nosaltres preguntem als polítics humanistes, obreristes o burgesos: ¿Es que per atzar existix algun partit polític que en els principis bàsics tinga escrit en lletres ben llegibles i en fets ben patents, clàusules iguals o semblants a les exposades a continuació?

- 1.ª Llicenciament de tots els efectius armats de terra de l'aire i de mar.
- 2.ª Destrució de totes les armes o municions, de tots els mitjans de combat químics, de tots els altres mitjans d'armament i dels aparells de destrucció existents en les unitats, en els magatzems generals o en les casernes militars.
- 3.ª Demolició completa de tots els vaixells de guerra i aerinaus militars.
- 4.ª Abolició del servei militar obligatori, voluntari o per recrutament.
- 5.ª La desaparició dels forts i la destrucció de les bases navals i aèries.
- 6.ª Enderrocament de les fàbriques de producció militar.
- 7.ª Suspensió de les despeses de l'Estat o de les institucions públiques per els fins de guerra.

JOAN ALAY SERRET

8.ª Abolició del ministeri de la Guerra, de la Marina i de l'Aviació militar, la suspensió dels estats majors i dels establiments i institucions militars.

9.ª Interdicció per via legislativa de tota espècie de propaganda i instrucció militar de la joventut per les organitzacions de l'Estat o societats públiques.

10. Interdicció legislativa dels *breuets* o patents d'invenció per tota mena d'armaments i mitjans de destrucció, a fi d'impedir que esta mena d'invenció siga estimulada moral i materialment.

11. Suspensió o modificació de tots els actes governamentals o intergovernamentals que contradiren amb les proposicions esmentades.

12. Aprovació de noves lleis segons les quals la violació de les clàusules mencionades seria considerada com un crim greu contra l'Estat, contra la nació i per tant contra la humanitat.

Heus ací, molt abreujat, un veritable evangeli de Pau.

¿Realisable? Indubtablement.

★

Des dels monàrquics als comunistes, de les dretes als socialistes, ni un sol partit polític porta a la pràctica un programa netament pacifista.

Els països burgesos, com tots sabem, troben en la guerra una font de riquesa. Els països proletaris, basant-se en la defensa del règim mantenen uns exercits tant potents i tan perillosos com els imperialistes.

Les dretes i monàrquies mantenen tota la confiança en el militarisme. Les esquerres, socialistes i comunistes (com a proletaris humanistes) voten el pressupost de guerra. Darrerament ho comprovarem a Espanya, Alemanya i França. ¿Defensa nacional? ¿Atac nacional? ¿Parasitisme? ¿Coacció? ¿Interessos? No ho sabem...

Però la causa de la pau no és degudament defensada per els que en un moment donat demanen els vots del poble productor o capitalista, proletari o burgès.

I ací veem l'únic mitjà polític que pot evitar una nova matança: Quan els hòmens públics demanen el vot dels ciutadans i esquiven el problema de la pau, podem exigir democràticament la solució del greu problema o esquivar també, recíprocament, el contacte amb la política.

Això en l'ordre legal... encara que humanament no és il·legal cap mesura que vaja contra la guerra.

Si els pacifistes sentim el pudor humanista, si encara no hem claudicat dels nostres ideals, tenim d'exigir als partits polítics més afins a les nostres diverses ideologies una tasca pacifista, integralment humanista i més concretament als partits republicans i obreristes els afiliats als quals estan deslliats de tot benefici en la matança i en canvi sofríxen i porten tot el pes de les víctimes i dels perjudicats que ocasiona la guerra sempre desencadenada per fins polítics.

Una indústria alemana a la València del segle XV (1)

Encara que l'article que volem comentar no és massa recent, ens sembla prou justificat l'enregistrar a estes pàgines una curiosa notícia extreta dels arxius del Wutemberg per un professor de la Universitat de Halle; perquè és una nova aportació a un futur estudi, que fóra de desitjar algú emprenguera, sobre les intimes i fecundes relacions entre Alemanya i el País Valencià, als segles primers de la Modernitat; abans que el misonisme espanyol, amb la seua hegemonia política, ens isolara d'Europa. Trencant així la nostra tradició nacional d'expansió i de convivència: feta d'aquelles essències que hui conflueixen en el mot *européisme*. Sense que degam deixar-nos desorientar pel títol que Von Lippmann dona al seu estudi: car en temps d'Anfós el Magnànim i de Joan II, Espanya no existia encara, i l'empresa alemanya a què ens referim fon un afer directe del nostre País amb els comerciants germànics.

Fundada en 1380 la *Grosse Ravensburger Handelsgesellschaft*, a diferència de les altres grans firmes bancàries alemanyes dels Fugger i dels Welsler, dedicades als préstecs internacionals i a les combinacions fiduciàries, es llença al comerç i a la creació de riquesa: establint agències i relacions als països més florents de l'Europa d'allavors: Flandes, Suïssa, el nord d'Itàlia, Provença i la nostra nació mediterrània, i més estrictament, el País Valencià.

Ja en 1420 tenia a la capital nostra representants i magatzems de mercaderies: era el moment que la canyamel es produïa abundantment a la nostra horta, movent açò a la G. R. H. a establir fàbriques de refinament de su-

cre, per a distribuir-lo després arreu d'Europa. En 1460 restaven constituïdes unes fàbriques, que el famós viatger de Nuremberg, Dr. Münzer, o Monetarius—segons la moda classicista de l'hora renàixentista— trobà funcionant a satisfacció, segons reporta en les seues Lletres conegudíssimes.

El sucre valencià, costa anunt o per la mar, era dut a les boques del Ròdan i pujat fins Avinyó. D'ací, a través de la Provença, de Savoia i de Borgonya, arribava al gran mercat de Lió, des d'on era reexportat per Ginebra, Basilea i Constanza a Ravensburg. Aleshores la casa central el remesava als grans mercats distribuïdors, Frankfurt, Nuremberg, Colònia. Així és com la nostra agricultura iniciava un expansionisme comercial que fon com l'avantatge de l'esforç admirable dels nostres llauradors del segle xx.

Durant prop de vint anys el nostre producte gaudi d'un alt prestigi a tota Europa. Després els canvis profunds a l'economia del temps, per causa dels descobriments colonials, arruïnaren aquella indústria florent. Eren els temps de la creació de l'Imperi portugués, i els productes colonials arribats a Lisboa des de les costes occidentals de l'Àfrica produïen una crisi de preus a les primeres matèries, que, relativitats salvades, originaren un trasbals semblant al que viu el món dels nostres dies. Les fàbriques valencianes eren clausurades provisionalment en 1477 i definitivament en 1480. La nostra Mediterrània perdia la seua primàcia; i la iniciativa comercial i política passava a l'Atlàntic i als ports del nord d'Europa. L'Edat Moderna, forjadora de nacions, anava a trobar la nostra pàtria convertida en trista província d'un Imperi anti-europeu.

E. G. NADAL

València, juliol 1933.

La poesia de Almela i vives

Joujou. Versos. Almela i Vives. Una pesseta.

Es evident que entre els poetes valencians de l'hora, Almela i Vives poseix unes característiques d'estil, de visió, que li donen una personalitat inconfundible.

Ara acaba de donar a la empremta, baix l'exòtic títol de *Joujou*, un petit llibret de versos que concentra tota la gràcia alada, el lleu encís d'una petita joia. En ell es condensa, encara que dosificat—condició que, per a nosaltres, és motiu d'elogi— la manera personalíssima del poeta, feta d'ingeni, de cerebralisme, d'humor, de gràcia formal, que singularisa l'esperit finíssim d'Almela.

Conté el llibre cinquanta epigrames—mitat valencians; mitat castellans— d'un sentit moderníssim, entre els que hi han facècies delicioses. Tinga's present que la modernitat d'Almela i Vives radica, essencialment, en còm va sorteiant els esculls del tòpic. Açò, amant amb la viva preocupació pel lèxic ja habitual en ell, dona per resultat verdaderes troballes d'ingeni i originalitat.

Cada un dels sudits epigrames són prou per a donar matèria poètica a una llarga composició. Però l'estre d'Almela retalla les ales al verbalisme, de que tant solen abusar els poetes dolents, i presenta les idees esquemàtiques, retallades, de tota inútil fronda retòrica. Poeta sever, exigent amb ell mateix, en la seua obra no es troba una sola paraula que ans d'escrita no haja estat ben mesurada i sospesada en el seu gabinet de màgic alquimista, creador de literatura.

Recomanem als bons *gourmets* de les nostres lletres esta menja exquisida que és *Joujou*. I per a contribuir una mica a excitar el desig dels segurs i abundosos lectors, només copiarem, a manera d'aperitiu, estes dos enllepidores tastadures:

Broncípedo, ligero, alta la frente,
corria el ciervo en la mañana clara
buscando a Primavera que llenara
de follaje su cuerna arborescente.

★

La estàtua exhumada i encisera,
tan harmònica és que ningú sap
si l'antic escultor la féu cançera
o la va fer apostar sense cap.

C. I M.

Fàbrica de conserves alimentícies, embutits i salades de producte del porc

LA PASIEGA

Avinguda del Port, 169

de Francesc Taberner
Almacenista de colonials

Especialitat en Canalada "Canala", gros, mitjà i primet. Quadros de canalada magra. Papades. Pernils estil "Andorrà", sense pell ni canalada. Pernils estils "Trévèlez" i "Aragó". Espalletes. Manteca pura de porc.

Esmerada fabricació d'articles fins, com "Mortadella", "Pi-adet de pernil", "Fogras", Frito clàssic valencià, Llengües a l'escarlata, "Chicharro Madrid", etc. Pernils en llanda estil "York". Pernils "Bayona".

VALENCIA

Fabricació de taulers, xapes i seients en tota classe de fustes

Salvador Vilarrasa

Jesús, S. V. S.
Teléfono núm. 12.221
VALENCIA

Sucraal en Barcelona:
Marqués del Duero, 127
Teléfono núm. 34.359

Felip Albiol

Successor: JOAN ALBIOL

Accessoris per a màquines
Corretges: Lubrificants
Ferramentes

SERRA-CINTA «ELEFANTE»
Bàrria, 3 • VALENCIA
TELEFON 10907

El nostre poble sembla que dorm; pèsiguem-lo, a vore si es desperta.

Entre dos dijous

La parada dels monstres (M. G. M. 1932) és un mal somni. El film de Tod Browning té la bona qualitat del seu director, però sobre una anècdota ben prima, simple pretexte per a l'exposició d'una llarga teoria de dissortats: mutilats, degenerats, deformats, cretins, etc., que solsment la més baixa i malaltisa de les curiositats pot resistir sense esgarriar-se. Hom ha volgut satisfer eixe penjant morbós de les multituds, explotant les misèries físiques i morals d'una colla de malaventurats. De tot el film surxig com un oasi la bellesa plàcida de Leila Hyams, junt amb el talent dramàtic d'Olga Blacanova, qui a més a més se'ns apar guarnida d'un rejuveniment que honora el seu maquillador.

Corresponsal de guerra reünix a l'entorn de Lila Lee una parella d'actors, Jack Holt-Ralph Graves, que d'algun temps ençà són acarats, sota uns caràcters un xic esquemàtics, vers uns desenllaços idèntics. Fer de Jack Holt al dolent d'estos films és una cosa que no podem suportar els qui l'estimem, però ens aconhorta el saber que a la fi surarà la seua noblesa íntima.

Corresponsal de guerra és un film mogut, d'un exotisme *standard* de totes passades, però que es seguix sense resistència. D'ell volem assenyalar el goig de retrobar Lila Lee, de la presència de la qual feia anys que no fruíem, i el treball acuradíssim de Ralph Graves, que fins ara ens havia semblat sempre un actor sense matíços.

Vers Sibèria és un film que s'anuncia com a rus amb el mateix dret que fóra apellat mexicà qualsevol film americà d'exotisme pintoresc. Es tracta d'un film sense diàleg, amb il·lustracions musicals, de probable origen polonès, i que resumix tots els llocs comuns sobre l'amor i les conspiracions dels antics terroristes. El *scenari* sembla extret de l'obra d'algun artesà de les novel·les per entregues; els actors carixen de tota qualitat remarcable. Tretes algunes fotografies isolades que tampoc són res d'únic, este film és un absolut fracàs a l'argument, als interpres i al director. El cinema de Polònia sembla ben endarrerit encara, a l'alçada dels *enteramente hablado en español*.

El bòlid torna a presentar-nos Buck Jones, qui en este film substitueix el cavall de carn pel *horse-power*. Els seus punys tanmateix seguixen en acció, car a l'anècdota de les curses d'automòbils se n'encasta atra policíaca. Buck Jones, a més de guanyar la cursa suprema i amb ella el cor de l'estimada, lliura el sogre de la ruïna i dels maneigs del traïdor, i encara li sobra

Leila Hyams

temps i tendresa per a un petit baldat que ha de guarir-se tot just el film termina. Deu ser un goig per als febles trobar un home com Buck Jones.

El major amor, de David Seiler, és una obra de gran to sentimental que cerca deliberadament enternir l'espectador. No obstant, res menys lluny del mal gust; el melodrama, conduït per una mà ferma i tenint al seu servei un actor jueu d'una sensibilitat afuadíssima, esdevé una obra delicada. Hem de remarcar, pensant en este film i en *La melodia de la vida*, del que ja diguerem quelcom del molt de bo que d'ell pensàvem, la rara vocació dels jueus amb la seua plasticitat i els seus nervis vibrants, per a l'art escènic. No coneixiem el protagonista de *El major amor*, no hem retingut el seu nom, però no cap dubte algú que en este film tan equilibrat a totes les parts que el componen, la interpretació del tender jueu Kohn és una troballa gens comuna.

C.-J. DE B.

València, agost 1933.

CALÇATS

RIERA

SUCCESSOR

BLAS CERVIGÓN

LÀURIA, NÚM. 3

TELEFON 11553 València

Cinematográfica Nacional Espanyola

S. A.

Segorb, 5 - Telèfon 11.707 - VALENCIA

Lloguer de pel·lícules

SELECCIONS CINÆS

Laboratoris cinematografics

Aparells de projecció i sons

ERKO-CINÆS

Venda de tota mena de materials i accessoris cinematogràfics

LOGICA

En *Carteles Valencianos* (reclam gratuït) en l'article del senyor Juan Calvo llegim:

"...puerta abierta a la ubérrima huerta de Quart de Poblet, de donde toman el nombre de Torres de Cuarte."

¿Què els sembla la lògica d'este insigne historiador? De Quart, Cuarte. Llavors, ¿per què no diu també Cuarte de Pueblecito, en compte de Quart de Poblet? ¿Faria molt *finolis*!

¿Senyor, i quines coses fa dir la ignorància i... la ceguera, puix si no encara haguera llegit el rètol que diu de Quart i no Cuarte!

REPETICIO

Igual diem a la Comissió de la falla de la "plaza del Micalet". ¿Es que fa fosca, amics? ¿No han llegit la flammant i bilingüe placa col·locada pel nostre Ajuntament?

O Micalet a *Miguelito*, que és més fi; però Miquelete..., ¿no vos sembla que fa lleig?

PER NO VARIAR

Lo Rat-Penat, pairal i decana, Societat d'Amadors de les Glòries Valencianes, cada vegada ens empra una ortografia més anàrquica i arbitrària. Els valencianistes, d'esta anarquia ja n'estem acostumats; per tant, res s'extranyariem si Lo Rat-Penat no fóra una de les entitats que signa les bases ortogràfiques publicades per "L'Estel".

¿Podrien dir-nos, dones, i per exemple, on es troba en l'esmentat *Vocabulari* la paraula Viola d'Hor?

I prou amb una *aurífera* mostra.

HERENCIA

Jocs Florals de Ribarroja. Fillols de Lo Rat-Penat, còpia quasi exacta... fins en l'ortografia...

Malgrat lo que ens alegra de què els nostres pobles treballen (amb b, no amb v), no ens té a compte ni *ajunta* allò de "Compte de Revillagigedo" ni lo d'"Atjuntament".

ACLARIMENT

En l'article del número 72 passat, "Una tàctica refusable", censuràvem a l'ensenys que ens extranyàvem, de què els dignes obrers valencians atiren els odís contra els seus germans catalans per mitjà d'uns pasquins vermells que havíem vist apegats pel carrer.

Ens extranyàvem, dic, i per això al final feem este comentari: "...i pitjorment, ens sembla un pasquí comercial, per tal de limitar la venda dels productes d'aquella fàbrica i així indirectament protegir els d'algun altra..."

Doncs bé, sense ser uns línecs, sembla que ho hem acertat; sabem ja certament que l'esmentat pasquí estava fet i pagat per una fàbrica de cervesa *aguilenya*, dic, no, madrilenya, la qual per lo vist creu que per *patrioterisme* solsment es deu beure cervesa *espanyola* y de Madrid.

I per açò no han tingut escrúpols de suplantant el caràcter d'un pasquí obrerista!

¡Patriotas que semos los de Madrid!

J. MIG

València, juliol 1933.

Per al vostre carnet de xòfer o la matrícula de l'automòbil acudiu a

SENET

qui ràpidament vos el despatxará.

Colom, 58 - Telèfon 12345

Es llastima que hajam encertat els que desconfiàvem de l'èxit de la Conferència de Londres. A banda l'acord parcial referent a l'argent, que segons sembla ens afavorira una mica, res deixa darrere d'ella l'Assamblea, com no siga l'ensenyament de les ambicions i l'experiència del domini que eixercien els grans països sobre el reste de la humanitat. La pugna hi fon mampra entre els Estats Units i Anglaterra. Al voltant hi eren ben prop França, Països Baixos, Suïssa, Italia i, oficialment, Alemanya (esta com si de veritat tinguera un marc or noreixent). Entre Roosevelt i els seus emmaris, a cada instant desautorisats per el dictador yanqui, armaren un soroll en el que ningú s'acriaria, perquè es tractava des de Washington que el dòlar anara reduint el seu valor per tal d'aixecar-se fins a una posició on domenyara els mercats estrangers, però sense que la lliura es bellugara del seu lloc; això, no. En canvi, al besllumenar-se la qüestió de les reserves or ja projectaven els yanquis embolicar en un acord general a tots els Bancs d'emissió, amb el suau desig de que França, Espanya i altres que encara posseïxen una bona cobertura, restaren obligats a subjectar-se a una proporcionallitat que esdevindria desseguida fruitosa per als altres, que poc a poc rematarien la tasca xuclant el metall groc de les caixes dels que ara tenen una sòlida posició en eixe respecte.

També hauran tret els delegats — sobre la satisfacció superficial dels que pertanyen als països més xiquets, que foren escoltats al cap de la Conferència— una impressió ben real de les dificultats que penjen al damunt de tots els pobles del costat de la crisi econòmica, on se barregen i enfonsen milers de legítimes aspiracions, d'interessos asovint gens defensables i de actituds plenes d'egoïsmes, fins al punt que si qualsevol esperit neutral llençat a establir tècnicament una valoració dels mòbils que cadascú dels països representants hi aportava, el gràfic traductor hauria despulat davant del món amuntó de vergonyes; una balança desnivellada del tot, amb el plat dels interessos honests aixecat cap al cel i els dels picants i vampirescs arran de terra...

Passant al camp de la nostra economia, hem de declarar que la inquietud i el desfici corren a tots els elements directius de les diverses activitats industrials i mercantils. La persistència en la contracció de les demandes, l'enviliment dels preus i la baixa dels guanys (motius econòmics), afegint-ne el creixement de les despeses de producció per l'alça dels jornals, la baixa del rendiment del treball i la profusió de les vagues (motius socials) i a la pesantor de les alcaules de tota mena (motius tributaris), fan un quadre de lo més desolador, que les diverses entitats i corporacions venen d'exposar als ulls i a l'oït del Cap del Govern, a banda de tota apreciació d'ordre polític.

Els problemes que ens preocuparen en la darrera campanya: taronja, arròs, raïm, oli, creïlles, tomates, cebes, vins, adobs, etc., tornen a menaçar-nos amb més gravetat encara que llavors. Els remeis van eixint com volen, l'un d'ací, l'atre d'enllà, sempre o quasi sempre isolats. Del mal el menys que a la Direcció del Comerç pareix brollar un

esperit dinàmic i la política dels tractats amb l'estranger camina tot lo depresa que l'atra política ho permet. Malhauradament, de quan en quan aplega un cas com el de l'Uruguay, potser per una manca de divulgació oportuna dels punts de mira discutits en el terreny oficial; i ara la solució la veig quasi impossible des del punt de vista de la satisfacció a murcians-valencians-andalusos-rojans i catalans i a gallecs-asturians i extremeños. Quan esta crònica ajarega pot haver-ne ja un resultat a la deliberació parlamentària, però dubte que amb fórmula agradosa per a uns i altres.

La Borsa, digam-ho amb tota franquesa, cada vegada és (en quan pertoca a la clientela) més enemiga de la continuació dels socialistes al Govern; de tot lo que he exposat en la primera part d'este article li carrega jo crec que fins el 90 per 100 de culpa al P. S. O. i a la U. G. T. conjuntament, deixant com un 5 per a distribuir-lo entre la C. N. T., la F. A. I. i els demés grups anagramàtics que es belluguen amb el daler de desfer l'ordre i la normalitat de la producció fabril i camperola; i l'atre 5 per als motius tècnics econòmics. Veritablement que hi ha una forta exageració quantitativa, sense llevar, però, fonament a l'alarma per el ritme també massa accelerat que volen portar no sols les reivindicacions obreres, encara que els instints gens espirituals dels que refusen vore res puga minvar el producte immediat de la lluita dels seus apetits contra les institucions d'interés general.

Aixina, quan pugen els valors de l'Estat, l'explicació és que els diners volen garantir-se al màxim contra tota sort de perturbacions o que deixen abandonats als de les indústries privades davant de la crisi econòmica-social que se'ls esdevé damunt; o bé que creuen vore acostar-se l'allunnyament dels socialistes del Govern i volen d'antuvi encendre la foguera de l'optimisme. I quan baixen les accions elèctriques (a banda la Chade, impulsada pels canvis de Zurich i Barcelona), de monopolis, ferrocarrils (el Nord, per la fluïxesa de la recaudació), mines, transports urbans i indústries varies, àdhuc Explosius, sol succeir que no n'hi ha això de que parla l'Ordenança militar i que es necessita a tot arreu per a la marxa normal de les coses: la satisfacció interior.

El canvi de la pesseta se uix ben defensat per el Centre Oficial de Moneda. Crec que li costa anar pessigant de les reserves de divises que havia amuntonat durant el període d'estabilitat d'abans de la caiguda del dòlar. No cal per això esglaiar-se. Amb la pensa fixa en semblants exigències, va arregar-se aquella disponibilitat, que característicament s'anomena *fons de maniobra*. Ja tornarà —si vol o si pot— l'època de l'exportació i reprendrem el camí del reforçament, a menys que hi haja oposició dels importadors i arribe de bell nou el curiós procediment de comprar i deixar *gelats* els pagaments. (Açò no ho havíem fet nosatres mai...)

J. J. SANCHIS I ZABALZA

Ferros, Acers, Vigues, Tubos, Màquines, Ferramentes i utilatge Construccions metàl·liques

Fili de MIQUEL MATEU

TELEFONS 13.000 i 13.009 APARTAT 35

Guillem de Castro, 5 al 11 VALENCIA

Franco Tormo

Xapes

Asientos

Taulers de fusta

C. PICASENT, NÚM. 8

Telèfon 12.302

VALENCIA

Ferros, Acers, Vigues, Tubos, Màquines, Ferramentes i utilatge Construccions metàl·liques

Fili de MIQUEL MATEU

TELEFONS 13.000 i 13.009 APARTAT 35

Guillem de Castro, 5 al 11 VALENCIA

EL CAMÍ

Setmanari valencianista

Direcció i Administració
Nicolau Salmeron, 13Teléfonos 17200
i 17209Impremta:
A. Guimerá, 5 (Edifici Arco de les Arts)

Teléfon 10843

13
ctms.

Els Jocs Florals d'enguany

La festa dels Jocs Florals ha seguit durant molts anys l'únic acte en què podia exterioritzar-se, encara que tímidament, el sentiment valencianista. En aquell temps en que tota l'activitat cultural del nostre moviment es reduïa al treball silenciós dels estudiosos escorcolladors d'arxius i biblioteques, l'acte de repartiment de premis als guanyadors en el tradicional certamen literari constituïa l'única vàlvula d'escape dels fervorosos que exaltats per l'ambient brillant de l'espectacle mostren el seu entusiasme benintencionat i ingenu amb càlids vitols i aplaudiments que culminaven quan el Mantenedor —quasi sempre un senyor d'aquells del "bien entendido"— feia un paragraf evocant les antigues glòries valencianes en el fervor de la glossa del "Pàtria, Fides, Amor".

Per això el clou de la festa consistia en el discurs del Mantenedor, que obligat per la significació de l'acte no podia menys que insinuar una política valencianista, d'un valencianisme candorós, que era lo únic que aleshores podia permetre's. I els elements de la Jovenut Valencianista d'allavors aplaudien i cridaven enfervorits algun *Vísca València lliure* escandalisador, o bé anaven amb els seus xiulets a impedir que un senyor malagueny, sense atres mèrits per a ocupar lloc tan prestigiós que la seua amistat política amb Bergamín, els cantara, en castellà per supòsit, "las glorias de la patria una e indivisible".

Aquells temps, per a sort nostra, són ja llunyans i els directius que han anat succeint-se al cap de Lo Rat-Penat, uns per convicció i atres per acomodar-se a les corrents cada vegada més impetuoses del valencianisme, han sabut donar a la festa dels Jocs Florals un contingut patriòtic que és el que verament li escau. No cal dir que açò es deu en sa totalitat a la creixença valencianista que tots, amb goig, constatem.

Hui podem dir que la festa poètica a què ens referim és un acte normal del valencianisme i per això entenem que deu circumscriure's, cada vegada més, a la seua significació literària, que, és clar, en l'hora que vivim no pot de cap manera desconectar-se de la política valencianista.

Es per això que creem que deu accentuar-se la significació poètica de l'acte, que hui es troba relegada a lloc subaltern, de quina manera augmentarien els estímuls d'ordre artístic i atraurien al certamen a escriptors de vàlua hui allunyats, per indiferència, de la festa del Gai Saber.

De la que tingué lloc el passat dia 28, ens plau destacar tres notes que ens semblen interessants: L'afluència d'escriptors radicats fora de l'àrea de la província de València, el poeta premiat, i la personalitat del Mantenedor.

Omitim la rescensió de la festa que tots nostres lectors coneixen per les ressenyes dels periòdics ciutadans. Massa saben de la gentilesa i gràcia de la Reina proclamada enguany, senyoreta Antònia Francisca Gómez Senent, filla

de nostre bon amic el cult arqueòleg i president de Lo Rat-Penat, don Nicolau Primitiu. No volem repetir tot allò que, segurament, nostres lectors ja han llegit.

Com diem més amunt, ha seguit una nota ben destacada i que als valencians de ciutat ens alegra extraordinàriament l'atenció que el certamen ha mereixut als escriptors de tot el País Valencià. Abanda l'aportació valuosa, tant per els treballs com per els noms que els signen, dels castellonencs, hi ha la que no és menys d'agrair i encoratjar d'escriptors d'atres indrets, com són el senyor Borràs Jarque, mestre de Càlig; de Soler Soler, d'Oliva; de Prudenci Alcon, que exercix el magisteri a un poblet de la encantada Eivissa. Açò vol dir que els fills de València esguarden, anyorats, cap a la metròpoli, hui que esta, cada vegada més, remembra en l'hora de renàixer tots els germans de la Terra nostra.

Quant al poeta premiat, direm que la seua composició —millor les seues composicions, ja que la seua diversitat carix d'unitat temàtica— es desvincula de la tradició jocfloralca i contribueix a què l'obra literària dels Jocs esdevinga d'un to normal. Reflexant perfectament les característiques de l'autor, s'enfila per camins de modernitat i és una bella mostra de l'estil que el singularisa dins el cenacle de poetes responsables que mantenen actualment el decor de la nostra poesia, no massa abundant de conreuadors que no oblidem la dignitat de la nostra llengua i de la nostra poesia.

Amb gust publicariem el treball premiat, però la norma que ens hem imposat de no publicar composicions poètiques a les planes d'EL CAMÍ ens ho veda. A més, que tots els periòdics l'han reproduïda.

També fon premiada la poesia d'Angelí Castanyer, amb menció honorífica i consideració de Flor Natural. (Direm entre parèntesi que ens sembla malament esta dualitat.) Desconeixem la poesia, per no haver seguit llegida a l'acte ni publicada per cap periòdic, però el nom de Castanyer és una garantia de bon gust i sentiment líric.

Navarro Borràs i Angelí Castanyer foren nomenats Mestres en Gai Saber.

L'atra nota destacable fon la personalitat del Mantenedor. En Josep Guardiola Ortiz, alacantí, condició que de manera especial l'ha dut a ocupar enguany la tribuna dels Jocs. La orientació ens sembla molt acertada. Està Alacant massa apartada de nosatres i enlluernada pels reflexes del sol castellà i és açò prou motiu per a què els valencianistes de València aprofitem totes les oportunitats que ens se presenten per a fer palés a Alacant que València desitja la seua incorporació al nostre moviment patriòtic i que volem, amb tota l'ànima, desfer qualsevol núvol o recel que mantinga a Alacant allunyada de l'afecte germanivol del cap de nostre antic Reialme.

En el discurs del senyor Guardiola no mancaren les afirmacions confortadores. Sobre tot la de que entre Alacant i València no hi ha, no pot haver

cap obstacle seriós que s'opose a la seua fusió en el moviment sacrosant de recobriment de la personalitat íntegra del País Valencià. Tot lo més, hi han prevencions, atides pel centralisme assimilador, petites discòrdies de germans, buides de malícia.

No cal dir que estes paraules del senyor Guardiola foren acullides amb grans aplaudiments per l'auditori que omplia la sala.

Amb unes paraules elevades del senyor Gisbert, representant de l'Alcalde, a qui ha substituït ben dignament i amb un gran esperit de valenciania en tots els actes de la Setmana Cultural, fon tancada la festa dels Jocs Florals.

Nostra efusiva felicitació a tots, i en especial als nostres amics que saben simultanejar les activitats patriòtiques amb les més dolces de les lletres.

Curs d'ortografia

LLIÇÓ XXIII (1)

Us de LI i L'HI

Sovint s'escriu *li* per *Phi* i *Phi* per *li*. Cal tindre present que *li* és un sol complement. La frase *li donarem una pesseta* (on *li* representa la persona a la qual donarem una pesseta) podríem escriure-la així: *donarem a ell (o a ella) una pesseta*. També: la frase *torna-li el llibre* pot ser substituïda per: *torna el llibre a ell (o a ella)*.

2. *L'hi* és una combinació de dos complements o d'un complement i una determinació circumstancial. En la frase: *Ha vingut el teu fill a pel berenar*, i *Phi hem donat*, la combinació *Phi* representa "el fill" i "el berenar", ço és: *hem donat el berenar al teu fill*. I en la frase: *Va collir el mocador de terra*, i *Phi va donar*, la combinació *Phi* representa que *va donar el mocador a ell (o a ella)*.

Exercicis:
Copiar les frases següents on hi ha cinc *li* que han d'ésser *Phi*. Corregir estes errades:

1. *Volien fer-li menjar una taronja.*
2. *Li va comprar un hort.*
3. *Replegå el cabdell de la falda, i li va donar.*
4. *Com que era baixet li dien "el menut".*
5. *La nena li saltà al coll i li besà les galtes.*
6. *Les seues cosines anaven al concert, i li van convidar.*
7. *Volia veure son pare, i li van mostrar.*
8. *Com que desitjava pastissos li van comprar.*
9. *No fon menester que li obriren els ulls.*
10. *Li agradà molt la funció de circ.*
11. *No has tornat el llibre a la Biblioteca; torna-li.*
12. *En voré'l li feu una senya.*

CARLES SALVADOR

(1) La present lliçó i les dues següents, pròpiament sintàctiques, les donem en l'Ortografia per creure-les d'un gran interès.

Pedagogia

L'ESCOLA VALENCIANA

Ens havíem compromés a glossar les conclusions aprovades en l'Assamblea del Dia del Mestre de la II Setmana Cultural Valenciana, d'èxit tan sorprenent per als que encara no se'n adonen del foc intern que escalfa el nostre País. El recobriment del nostre poble passa d'un desig a una aspiració inconcreta dels iniciats a una suma total.

Sense renúnciar al propòsit de fer la glossa del Dia del Mestre esmentat, atres incidències més peremptòries exigixen la preferència.

La sessió de clausura al Paraninf universitari no fon un acte glaç i protocolari, de comiat. L'entusiasme i el fervor dels assistents contagiaren, a no dubtar, al senyor Gisbert, que amb la màxima dignitat de batlle de la ciutat presidia l'acte i feu un compromís solemne i ferm. Dur al ple del Consistori un dictamen per a la creació de la Escola Valenciana Model. Com qui no diu res, l'aspiració nostrada. I a més i millor, la creació d'un Patronat normatiu que la lliure dels dalt a baixos de la política i de la passió partidista, ço és, fer una institució com cal, no per a sortir-se amb un èxit momentani i circumstancial, sinó per a que perdure i descobrixca inèdites perspectives.

El senyor Gisbert ha tingut l'elecció de sentir-se valencià de veres i trobar aquell motiu que curull de bona intenció més podia valorar-se en l'ajust del patriotisme. La creació de l'Escola Valenciana i el Patronat que la conreue. La creació de l'Escola sense l'orgue rector seria estèril, perquè la deixaria a mercè del caprici pressupostari o la influència política. Així que són idees que es complementen.

No dubtem de la creació de l'Escola. El senyor Gisbert, lliure i espontani, signà el compromís solemne i honorarà les seues paraules. Però el mateix zel amb que s'haurà d'atendre a la creació de la Escola Valenciana, per a què resistisca totes les hostilitats dels rebordonits que mai manquen, s'ha de posar en la tria dels components del Patronat, ja que de la seua acertada elecció depèn el triomf. Per a d'este caire de l'obra, més encara que en tota atra qüestió, deu bandejar-se el partidisme i el favoritisme. La independència i la solvència dels escullits serà la millor garantia.

Els representants de les entitats culturals i polítiques del valencianisme d'acció no poden mancar, perquè ells en cada instant —empren l'imatge del professor senyor Alcaide— han de ser com el rent que faça bona l'obra.

Fora els indocumentats i els pallosos. La tria deu fer-se entre els més aptes i els més patriotes. Clar i ras. Amb este agre-dolç de fruita sense madurar.

Si el senyor Gisbert copsa la fortuna de fer surar la iniciativa per damunt de tota preocupació aliena a l'interès patriòtic de l'Escola Valenciana sera el millor premi per a la seua valenciania.

INFORMACIONS I COMENTARIS

Fem constar que s'advertix un bon desig de fer bé les coses. El gest del senyor Gisbert, prometedor d'una Escola Valenciana, palesa a les clares que el sentiment valencianista va drenant en els cors hermètics als drings de la valencianitat.

Però, malgrat això, encara es produeixen fets tan lamentables com el de l'organització del festival infantil dels darrers dies de la Fira.

Amb els nens Corma, prodigis musicals, i el recitador Inurrigarro, elements bàsics del festeig, se li podia haver donat un caire agradós i pedagògic. Però tot estigué d'espatlles a lo que interessava: El dimoni, que mai està quiet, malogrà el propòsit.

Per donar un concert de piano i que els nens Corma hagueren d'executar les obres musicals en un escenari d'improvisació mancat de tota qualitat d'acústica, i al nen Inurrigarro fer-li recitar els versos conceptuosos, devengades abstractes i buits de la lírica castellana, amb Alberti i tot, és una pensada que acredita.

Solidaren, en absolut, de que la festa era de i per a nens valencians, i per açò censurem als organitzadors que d'espatlles a d'esta realitat confeccionaren un programa curull de deficiències que no podia captar l'atenció del menut auditori.

Certes inseqüències, sobre tot, no poden passar sense censura. Pensem sempre en valencià.

★

El creuer universitari pel Mediterrani, amb la felicitat dels expedicionaris al nostre port ha estat complert. De les terres centrals era el nombre més nodrit.

Voldríem que tota la llum del mar de la nostra civilització penetrara ben endins l'ànima dels que han gaudit el goig del viatge per a que, més comprensius que fins ara, els seus coterranis intel·lectuals obriren els braços fraterns a tots els pobles ibèrics freturosos de llibertat.

P. ASINS

Banc de València

Alfred Calderón, núm. 11 - VALÈNCIA CAPITAL: 50.000.000 de ptes.
Integrat per elements valencians

CAIXA D'ESTALVIS En llibretes al 3 i 1/2 per cent d'interés anyal amb SERVICI DE GUARDIOLES

BANCA CANVI BOLSA